

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס . 164

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ג',
י"ב בכסלו תשל"ה (26.11.74), בשעה 10.00

נ כ ח ר :

חברי הועדה:

י . קראמן - יו"ר
ע . אמוראי
א . אפרת
ש . ארליך
צ . גרשוני
ה . גולן
י . פלומין
ע . פינרמן
נ . קצב
ח . קורפו
ד . קורן
כ . שחל

מוזמנים:

י . תמיר - נציב מט הכנסה
מר מועלם - נציבות מט הכנסה
מר נייגר - נציבות מט הכנסה

ד"ר ג. קיטרון - יועץ מטפשי
ש. שבד - יועצת מטפסית
א. קירשנר - מזכיר הועדה
א. פלוג - יועץ כלכלי

רשמה: ש . קוטלר

סדר היום: חוק לתיקון שקודת מט הכנסה (מס' 21).

היו"ר י. קרגמן:

קבלתי דו"ח של צוות החקירה לבדיקת היחסים הכספיים בין בתי הזיקוק לנפט וכן הלאה. בינתיים נתקבל רק שופט אחד, אבל אחרי הצהרים יקבל כל חבר ועדה את הדו"ח. בינתיים, אם מיסו רוצה בכך, יוכל לעיין בדו"ח שיימצא אצל מזכיר הועדה.

קבלתי מכתב מעוזי ששינברג, רואה חשבון, ביחס לדו"ח ועדת צי"ם. מי שירצה לעיין בו, יוכל לעשות זאת אצל מזכיר הועדה. הוא מבקש אמנם שאביא אותו לידיעת חברי הועדה כולם, אבל אינני חייב לשכפל אותו, ומי שירצה - יוכל לעיין בו.

ע. אמוראי:

בהזדמנות זו שנציבות מס הכנסה נמצאת כאן, אני מבקש להגיש סאילתא. קראתי בעתונות כולה נוסח כמעט זהה, על העובדה שחוב של שומה סופית של עובד בן-עמי מנתניה, לא נגבה בזמנו, ריבית הפיגורים לא נקבעה בסעתו תמורת הסנים 73-1968. ברצוני לדעת מה קרה ששלטונות המס לא דרשו זאת, ומי אחראי לכך אם שלטונות המס או מיסו שהיה ממונה עליהם בסנים הללו.

י. תמיר:

בזמנו נעשה הסכם בין פקיד השומה נתניה דאז שהיום אינו עובד באגף, לבין עובד בן-עמי. באותה תרשומת ובאותו זכרון דברים שקבעו, לא ציין פקיד השומה במלים טפורשות שהסכום חייב בריבית. כאשר ההסכם הזה הגיע לידי נציבות מס הכנסה, וכאשר ניסו להטיל על הסכומים הללו ריבית, הפעיל עובד בן-עמי את כל הפרוצדורות המשפטיות האפשריות. ואם הדבר נמסך כבר סניף, הרי זה לא מפני שנציבות מס הכנסה לא רצתה את הריבית, אלא זה תהליך המשפט בישראל, והתדיינות כזאת לוקחת הרבה זמן.

מה שדיברנו כאן אתמול בקשר לסעיף הריבית, בא פעם אחת לפתור את הבעיה, ולקבוע שריבית זה דבר אוטומטי, שחלה על כל התקופה. יכול להיות שהאיש שהגיע להסדר ראה זאת כדבר מובן מאליו, ובאחר כך הוא ניצל את הסעיף, כי הוא לא היה מספיק מסוריין. במקרה, התיקון בו עסקנו אתמול, הוא התשובה הניצחת במקרים כגון אלה.

אם פקיד השומה היה מוסיף למטה מה שהוא האמין, "לפותר לציין שריבית חלה על כל הזמן" - זה היה תופש. יכול להיות שאחרי כל ההיתדיינות הוא ישלם את הריבית. עובדה שאיננו מוותרים. אילו ויתרנו, לא הייתם שומעים על כך בעתונות.

היו"ר י. קרגמן:

השאלה היא, איך פקיד שומה עושה הסכמים כאלה ומאפשר למיסו לשלם את החוב בתשלומים ולדחות את התשלומים ולא לקבוע שום דבר שצריך היה להיות.

י. פלומין:

את זאת קובע החוק, זה אוטומטי.

צ. גרסוני:

אני רוצה להעיר להודעה שהתפרסמה, שחברי ועדת הכספים ויתרו על תוספת היוקר. אתמול התפרסם דבר, שמכחינת העברית הוא לא מתאים למציאות. כתוב שחברי ועדת הכספים מכל הסייעות - ונאמר לי שזה פורסם גם בקומוניקט - הציגו שלא יקבלו את תוספת היוקר, אלא היא תשולם באגרות חוב. אם כותבים "חברי ועדת כספים", זה אומר כל חברי ועדת הכספים. אחרת צריך לכתוב "חברים מועדת הכספים". היות ואני לא חתמתי ויש עוד חברים שלא חתמו, וזה עומד בניגוד למה שחברי אתי החליטו במקום אחר, אני מבקש שיפרסמו ברור, שהיו חברים מכל הסייעות, מתוך ועדת הכספים, אשר ויתרו על תוספת היוקר, אבל לא ועדת הכספים.

היו"ר י. קרגמן:

אני חושב שהדבר מיותר. כתוב "אנו החתומים מטה, חברי ועדת הכספים, מציעים כך וכך". נכון שבעתונות היה כתוב "חברי ועדת כספים". זו שגיאה.

י. קרגמן:

זה אינו מחייב אף אחד. לא צריך לתקן. אם כל הסיעות יחלישו על דבר טובה במקצת מזה, אותם 13 חברים וודאי יקבלו את הדין.

א. אפרת:

הדיבור על הסיעות גם כן אינו מדויק. כתוב שכל הסיעות הקואליציה החלישו או יחלישו על ויתור על תוספת היוקר. אני לא רוצה שמה שאומר יתפרסם כאלו אני קובע צמדה לגבי תוספת היוקר. אני חושב שבדוגמה הזו יש מקום לוותר על חלק או על המרה כלשהי של תוספת היוקר. אבל אני חושב שפעולות פרטיזניות של קבוצות טובות של עובדים, אינן מחנכות. זה מקל עם שתי קצוות. מתברר שהפירסום לא מספיע על אף אחד. קראתי על כן בתמיחה את הפירסום הזה, שהתפרסם גם על דעתי. אני מוכן לוותר על כל התוספת או על מחציתה בהתאם למדיניות כללית, אבל לא כפעולה פרטיזנית שלי ושל מיסהו אחר.

היור' י. קרגמן:

נכון שבעתונות לא התפרסמו שכותחותמים. התפרסם "חברי ועדת הכספים". זה לא אומר שכולם. בסבילי הענין גמור.

צ. גרסוני:

אני מבקש לפרסם זאת. אני לא אפרסם. מי שרוצה, שיפרסם.

י. בדר:

אנחנו באמת איננו אחראים למה שהיה בעתונות. אבל זה לא שגע בכבודו של אף אחד מאלה שלא חתמו, שהעתונות כללה אותם ברשימה. סוף כל סוף, זו אינה עבירה פלילית.

היור' י. קרגמן:

אנחנו דחפנו להחלטת הממשלה והסיעות. אני חושב שזה לזכותם של 13 החברים שהם דחפו לכך שהממשלה החליטה מה שהחליטה וכן הסיעות. אני גאה על כך. לא פנינו לא לעם ולא לציבור, אלא לחברי הכנסת.

י. בדר:

אני הסכמתי לכך, כי היה ידוע שהנהלת הסיעה שלי החליטה שרוצים זאת בתור תנאי, שמעל 1200 לירות לא תהיה בכלל תוספת יוקר או רק מחציתה. נוסף לכך יש סוגיה. סיעות בכנסת החלישו כן, מבלי לחכות להחלטת מוסד, שהם פוותרים על מחצית תוספת היוקר, סופית. אני לא יודע מה יותר מרחיק לכת, לתת חלק מתוספת היוקר בתור מלווה לזמן ארוך, או לוותר על מחצית תוספת היוקר סופית. ויתור על תוספת היוקר או מחצית תוספת היוקר, היא בניגוד לחוק.

ש. ארליך:

אני מבין שמה שעשו חברים מועדת הכספים, לא בייש את אלה שלא חתמו, כיוון שלא פורסם מי חתם ומי לא חתם. אבל זה היה מעשה חלושי. אני מצטער שלבית אולפנא מאד חטב במדינה הביאו לפרופסורים את ההצעה הזאת והם סירבו בכלל לוותר על משהו. אין דבר אם נבחרו העם מגלים ראשונים דוגמא. לצערי זה לא מספיע. יחד עם זאת אני מבין שסיעת המערך החליטה על 50%. בסיעת הליכוד מתגבסת אותה הצעה.

ע. פינרמן:

אני חושב שכל גילוי מצד קבוצה קטנה יותר או גדולה יותר של חברי כנסת, כל דוגמא אישית ופניה לחברים אחרים בכנסת, הוא גילוי חיובי. אפשר להצטרף או לא להצטרף ליוזמה. כל הסיעות כבר קיבלו החלטה, כל אחת בפני עצמה וכולן יחד, על ויתור חברי הכנסת על מחצית תוספת היוקר. אני חושב שזו פעולה עוד יותר טובה מהפעולה הקודמת. אבל אינני בטוח שהפעולה השניה היתה באה, אלמלא הפעולה הראשונה שאני מברך עליה. אני מקווה שגם האופוזיציה תנהג כקואליציה וכל נבחרו העם יהיו דוגמא. תהיה בעיה אחרת, כי מסתבר שזה לא חוקי, ואת זאת נצטרך ליטב.

בעיה שניה היא בעית ההסתדרות, ואני כחבר ההסתדרות מודע לה. מבחינת ההסתדרות, הרבה יותר נוח אילו היינו מקבלים את היוזמה הראשונה ולא השניה.

צ. גרסוני:

אני לא מערער על כך שחברים חוטבים אחרת ועושים פעולה. אני ערערת וממשיך לערער על כך שמודיעים זאת מבלי לספור על כך שהפירוטם יהיה בשטח ולא בשם ועדת הכספים. כיוון שזה לא נעשה, צריך היה להכתיש זאת.

נ. קצב:

אני מסתוממת על כל הבירור. בסופו של דבר ייצא שחברי ועדת הכספים לא רוצים לוותר. אין בזה שום פגיעה בעניני ההסתדרות. יכולים לרצות בכך כולם או לא כולם.

הי"ר י. קרגמן:

אני רוצה לומר לזכות היושב-ראש, שכיוון שלא כל חברי הועדה היו בטוחים הטיבה, חסבתי שזה לא יהיה הוגן, מבלי לשאול אותם אישית, שנאמר שרק 13 חברי ועדת הכספים החליטו על כך. כך אמרה השיוטא שלי, ותיקנתי אותה. חסבתי לעצמי שלא שאלתי את חבר הכנסת קורפו וחברים אחרים. צלצלתי לכמה מהם כדי לברר אתם. חבר-הכנסת אמוראי אמר לי שארשום את שמו. חסבתי שאם אפרסם חלק מחברי הועדה, יוצא כאילו חלק שני לא רצה בכך. לכן אמרתי "חברי ועדת הכספים", לא אמרתי "ועדת הכספים". כאשר מדובר על "חברי ועדה" יכול להיות גם חלק שאולי לא כלול בכך. כוונתי היתה ברורה, כדי לא לפגוע באלה שלא היו בישיבה ולא אמרו לי שהם אינם רוצים. אני מבקש לא לדקדק כל כך בפירוטמים. אין כוונה לפגוע במישהו. כל החיטוט הזה מאד לא בריא. הכוונה היתה טובה מאד. אילו אמרתי שחלק מחברי ועדת הכספים החליטו, הדבר היה פוגע בחלק אחר ומעמיד אותו כאילו אינו רוצה לוותר. למה שאעמיד את החברים במצב כזה? היתה לי כוונה לתת לכך "פוש". שר האוצר אמר לי שנבורך, וכי הוא הולך להציע זאת לממשלה. אם הסיעות יחליטו כפי שיחליטו, נקבל זאת. ה-13 לא ירצו להיות מעל חברי הכנסת. החלטנו לפנות לחברי הכנסת ולא לציבור ולא להסתדרות, שגם הם יעשו זאת.

אנו עוברים לסדר היום, חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, מס' 21. האם יש לכם תשובה בקשר לעצמאיים?

י. תמיר:

הבוקר התברר לי שהעצמאים מקבלים הנחה בביטוח לאומי. הם מסלמים פחות דמי ביטוח, בגלל זה שהם עצמאיים ולאור הטענה שהם העלו בעבר, שכתוצאה מאי-זכויות במקור הם יוצאים מקופחים. נעשתה השוואה בין עצמאי שמסלם בעד עצמו את הביטוח הלאומי ובין עצמאי שפועל באמצעות חברה מספחתית פרטית, ויוצא שיש שבתקרה יש כאלף לירות הפרש בין המקרה שבו העצמאי היה פועל באמצעות חברה לבין המקרה שהוא מסלם בעד עצמו. דהיינו, אילו היה פועל באמצעות חברה, היה מסלם אלף לירות יותר. לכן הדיבור על שני שלישי להכיר ושליש לא להכיר, נראה לדעתי כגדול מידי. הם כבר מקבלים.

ע. פינרמן:

מה נראה כגודל סביר?

י. תמיר:

אילו היינו מאמצים את התפיסה שהוצעה על ידכם והיינו מכירים את השני שלישי, זה היה עולה 100 מיליון לירות.

י. פלומין:

אנשיך אמרו שזה יעלה 30 מיליון לירות.

הי"ר י. קרגמן:

אני מבין שאין לכם עדיין התייחסות להצעה זו. תמסור תשובה במועד

מאוחר יותר.

י. תמיר:

אילו היה העצמאי פועל באמצעות חברי פרטית-מספחתית, התשלומים שלו לביטוח הלאומי היו: ההוצאות של החברה 9.1% - 2730 לירות; השתתפות העובד - 2.9% - 870 לירות, ביטוח אבטלה של העובד - 120 לירות, יחד 990 לירות. העובד והמעמד יחד 3720 לירות, כאשר זה מורכב ל-990 לירות תשלום העובד ו-2730 תשלום החברה כהוצאה שלה. לעומת זאת, כאשר עשיתי את החשבון הקודם, עשיתי חשבון שהעצמאי מסלם 2603 לירות, ולא מתירים לו הוצאה, בעוד שהשכיר שלו מסלם 990 לירות. אם נוריד אפילו את דמי האבטלה, יוצא שהעצמאי מסלם פי שלושה מהשכיר. בגלל אותה סיבה קיבל העצמאי לפני שנתיים הנחה מהביטוח הלאומי, היות והוא עצמאי ואינו נהנה מזה כהוצאה לצרכי מס, והוא מסלם 2600 ל' במקום 3700.

י. תמיר:

היתה כבר התחשבות אחת. אני לא שוען שהיא נתנה את כלוא המסקל לכל האספקסים שהעליתם, אבל התחשבות מסויימת בנקודה זו היתה.

היו"ר י. קרגמן: מה אתם עונים להצעה, שאתם מתנגדים לה?

י. תמיר: בצורתה של שני שליש אנחנו מתנגדים. אני חושב שיש יסוד לדבר על שליט.

ע. פינרמן: כל היסיבות שלנו היו בהסתתפות אנטי האוצר והבטוח הלאומי. כל המספרים שהבאנו לקוחים מבית הגנזים שלכם. מה שאמרת נכון בחלקו.

היו"ר י. קרגמן: אני נותן לכם ארכה להשיב על ההצעה.

י. פלומין: אסר להפסדי האוצר, עומדים להעלות את הריבית במס הכנסה ל-15% ולפעול בענין זה בצורה הרבה יותר חמורה מאשר עד כה. הדבר יביא לאוצר הכנסות בסדרי גודל של 400-500 מיליון לירות לשנה בערך. אני מסכים שבאותן נקודות שאינן עונות על הצעת החוק, צריך לישר את הקו. אבל מצד שני, אי-אפשר לתת רק את המקל והשוט ולא את הגזר. אין ספק שבענין הביטוח הלאומי יש עולל מסווע. אנטי הביטוח הלאומי עצמם הורו שכל ההפרש מבחינתם זה סברי אחוז.

י. תמיר: כבר הורידו לו אלף לירות. אני לא כופר בכך שיש הבדל וההבדל מצדיק התייחסות. אין להתעלם מכך שנעשה בענין זה משהו.

י. פלומין: היו שתי משלחות בוועדה. האחת של יועצי מס והשניה של בעלי בתים, וכל אחת העלתה שתי טענות ספציפיות. משלחת יועצי מס ביקשה שהתקנות שתתקינו, יהיו בהתייעצות או בתיאום עם הגוף היציג שלהם. אני חושב שזה פייר, ואינני רואה נוסח סופי בענין זה. מה עמדתכם בענין זה?

הוא הדין לגבי הופעת התאחדות בעלי הבתים. הם ביקשו, שהיות ועכסיו מטילים עליהם את המסים לשני ערכים מעודכנים של הרכוש, תאפשרו להם לנכות פחת לשני השיטות שנקבעו לצרכי מס רכוש. לא ראיתי התייחסות לכך. היות ואנחנו עומדים לסכם את הצעת החוק, רציתי שנקבל לפעם הבאה עמדה מוסכמת סופית, ושוב שתדעו שצריך לטפל בענין זה.

יש עוד שתי בעיות עליהן כבר עברנו, אבל יש להביא בהם סיבוי. האחד, בענין הכרה ב-5000 לירות ו-90 יום שבמסגרתם פותרים עובד חוץ המועסק בארץ. להשאיר זאת היום באותה מתכונת, זה מגוחך. אני הצעתי פעם 12,000 אלף לירות לשני הפיחות. הסכום הזה חייב עידכון. אני מוכן להמשיך ולהסתפק ב-12 אלף לירות.

בעמוד 16 יש סעיף שאומר "הוראת סעיף זה לא תחול כאשר ההכנסה נתחייבה במס רווחי הון". הכרה בפחת. הנוסח כפי שהוא היום, יכול לגרום לעיוות מסויים, שבמקרה של מכירה הונית ומס רווחי הון שלא שלם, המצב כאילו שהיה קיזוז בגד הפסד שושף או קבוע הונתי אחר.

בסעיף 24 הצעתי לתקן במקום-- "נתחייבה" ל-"היתה חייבת מס רווחי הון לפי חוק זה לפני כל זיכוי או קיזוז מכוח כל דין".

י. בדר: לא גמרנו עדיין עם סעיף 27(ב). אני סבור שהסעיף הקיים הוא מספיק. כל ההבדלים בין הסעיף הקיים ובין הסעיף המוצא הוא בנקודה אחת בלבד. לפי הסעיף החדש השלת הקנס היא אוטומטית, והניסוח יכול לערער בתנאי שהוא מוכרח להוכיח להנחת דעתו של פקיד שומה שלא התרשל בעריכת הדוח. יש מקרים שהפלוגתא נובעת מדעות משפטיות, כגון אם החוב המגיע לניסוח

י. בדר:

הוא טוב או רע, אם יש סיכוי לגבות אותו או לא, במקרים כאלה, כמו אם ההטקעה היא הונית או הטקעה אחרת, האם חל סעיף מסויים של הפקודה או לא, במקרים אלה אי-אפשר להוכיח שום דבר, כי תביעה להוכיח מתיחסת רק לעובדות ולא למשפט.

הנוסחא הנכונה היא הקיימת, ואינני רואה מה ההבדל מבחינתכם. למה להיכנס לנוסח מפורקת לעומת נוסחא מספקת?

היו"ר י. קרגמן:
נקראתי זה עתה לשלפון על ידי שר הסיכון, שביקש ממני להודיע, שהמתנה שנתן לגבי שולמפת אלוני היא מתנה אישית ועל חשבוננו האישי ולא על חשבון המסרד. בקסתי ממנו שישלח מכתב. הוא אמר שמיד יעשה כן, אבל ביקש ממני להודיע לחברי הועדה, שהמתנה הזאת היא על חשבוננו האישי. כאשר נקבל זאת בכתב, אמסור זאת לפירסום.

י. פלומין:
בנוסף לנימוקים שהעלה חבר-הכנסת בדר, אני רוצה לעורר בעיות נוספות. החיוב במס גרעון הוא קליף מעין מספטי. מי שמכיר את ההליכים של ערעור על ההחלטה של פקיד שומה להטיל קנס גרעון, ואיך עושים חוכא ואישלולא מכל הנוסא, ויוטבת ועדה מיעצת קבועה אבל למעשה יושב שם אותו פקיד שומה, והוא האינטנציה שבפניה צריך לסכנע שהיה הצדק סביר, עבר שכבר לא קיבל בסלב ראשון, ולפי החוק אינו חייב לקבל את דעת הועדה המיעצת, מי שמכיר את החוט האנוטי של אלה שיוטבים שם, מכיר את הערך שיש לכל הועדה הזאת. לא ראיתי עדיין תהליך שיפוטי, בו אחד הצדדים נסאר לשכתעם בית המשפט והצד השני יוצא. הבעיה של הוכחת רשלנות זו שאלה של עובדה. בית המשפט המחוזי אינו סברר עובדות אלא יורד יותר לבעיות של חוק.

קודם היה על פקיד שומה להוכיח. עכשיו אינני יודע מה תהיה עמדת בית המשפט, ומה שיקרה הוא, שלמעשה לא תהיה יסועה לנישום לא בסלב הועדה וספק רב אם תעמוד לו יסועה בבית המשפט.

יש טולם של 10%, 15%, 20%, ובמקרים מסויים יכול להיות כפול. אני תמעה מדוע אינכם נוקטים בשיטה של מסרד התחבורה בענין הנקודות. כלומר, בכל פעם גורעים נקודות עבור תקופה בה לא עבר עבירה. צריך לתת תקופה של שלוש-חמש שנים בהן לא חוייב בקנס גרעון. נוסף לכך אני מציע לתת לועדות חופש לקבוע קנס של עד 10%, עד 15%, עד 20%. כך שאם קובעים 5%, שיהיה פועגן בחוק.

נקודה נוספת: - הקנס מוטל על הפרש המס. האם לא היה יותר נכון והגיוני להטיל את הקנס לא על בסיס המס אלא על בסיס ההכנסה? ואז הפער יחושב לפי בסיס ההכנסה ולא בסיס המס. אותנו מענין שלא יגיע להצהרה גרעונית-בהכנסה. גובה המס הוא רק פונקציה של הצהרת ההכנסה. אינני יודע בעצמי אם זה טוב או רע ליהודים.

מ. שחל:
אני רוצה להצטרף לדברי חברי הכנסת בדר ופלומין בסעיף זה. נדמה לי ששאלת שיקול הדעת כמעט שאינה קיימת. זה לא כל כך צודק, שאם אדם עבר עבירה לפני 15 שנה ולאחר מכן היה בסדר גמור ופתאום שוב פיגור, שהקנס יהיה מוטל עליו באופן אוטומטי. אם היה בסדר, יש שמיטת עבירות. ואילו כאן כמעט שאין התישנות. צריך להשתמש בנוסחא של עידוד. אני בעד השנוי, במקום קנס על המס להעביר זאת להכנסה. אני חושב שהשיטה תהיה יותר נכונה ויותר הוגנת אם בעביר אותה להכנסה של הנישום. לדעתי יש מקום להביא הצעת תיקון.

ע. פינרמן:
למה באה ההצעה להטיל את ההוכחה על הנישום ולא על פקיד השומה?

מ. ארליך:
מה פירוש הדבר "התרשללות"? מה עליו להוכיח? כמה מקרים כאלה יש לכם בשנה בהם יש התרשללות בולטת לעין שאדם מסויים ניסה להסמיש הכנסות?

י. תמיר:

נכון סבועדות לא יושבים גדולי היוריסטים. יושבים שם חברי ועדות ציבוריות, שהם נציגי הסקטורים של כל הכלכלה. התוצאות של ישיבות הוועדות האלה הן - ואני אומר זאת לא בגאווה - שהועדות נוהגות במידה רבה מאד לקולאז', פעל ומעבר. במידה מסויימת מוציאות אפילו אותו חלק שבעינינו נראה חיוני. אנחנו נמצאים במאבק מתמיד עם הנושא הזה, אם רוצים באמת לגמור אחת ולתמיד את ההתמקחות הלבנטינית הזאת. אם לנקות הועדות האלה כמשהו מוגזם, הרי זה דווקא בנטינתן הטיטונית כמעט לחלוטין.

אנחנו מקבלים את ההצעה, ואני חושב שגם בפועל היה כך, וכוונתי לגבי הגבלת עומק הזכרון של שקידת עוונות על הניסום. נחפש לכך נוסחא.

קשה לנו לעבור לשישה של הכנסה. לא הרי הסמטה של אלף לירות במפעל מאושר שיעור המס שלו קטן, כהרי הסמטה של אלף לירות אצל אחד שאצלו שיעור המס הוא שופי. בדרך כלל יודע זאת הניסום. בשלנו את קנס הגרעון לבעלי הכנסות נמוכות. לגבי היחיד הקטן, נעשו הקלות. לגבי שאר המקרים, לדעתנו מבחינה פרקטית, גדול העונש לפי מה שהוא ניסה להסמיט. לפי זה יושל עליו הקנס.

בועדת המסנה בראשותו של חבר הכנסת בדר, שמענו טענות ממבקר המדינה, עך כך שיש עוד פיגור בעשית שומות. קח את רבע המיליון הצהרות של אזרחים וחברות, תן להם ביקורת מעמיקה, שיקול דעת, עיון חוזר, ותספיק כל זאת בכל שנה בכל תיק. ואם בשנה מסויימת הספקת רק 60%, נותנים לך ציון בעתונות, וזאת כאשר באדמיניסטרציות אחרות בעולם המתוקן מגיעים ל-5% בלבד. אבל כדי שאפשר יהיה לעשות את הדברים, צריכים להיות הליכים שמאפשרים לפעול במהירות.

אני אומר שנקודת המוצא היא שהיתה חריגה. היה גרעון. יש הפרסבין מה שהצהר ובין השומה. אמרנו שהמזב היום טעון הבהרה וצריך לסלק בענין זה את הספיקות. שואלים מה זאת אומרת שהניסום התרשל? מי כתב את ההצהרה? מי יודע להסביר שמשהו הוא לא כלל? האם עשה זאת המפקח שצריך לעיין בעשרות תיקים בכל יום, או עשה זאת מי שחי את הענין ועורך את ההצהרה? הכלל צריך להיות: יש גרעון. מה אתם רוצים בכלל יותר מזה שיש גרעון? הוא הצהיר על מס של 5000 לירות, ונקבעה לו שומה של 9000 לירות. מה אתה רוצה יותר? אם יש צורך להסביר איך מ-5000 לירות הוא הגיע ל-9000 לירות, האם הוא נסאר עדיין אדם הגון שכולו בונה-פידה? שבוא ויסביר זאת לפקיד ולועדה. אם הפקיד אינו כשר בעיניכם, קחו ממנו גם את הסמכות לעשות שומה.

מה שהציעו חברי הכנסת פלומין ושחל לגבי הגבלת זמן של שקידת

היור י. קרגמן:

עוונות, בתקבל.

י. תמיר:

לגבי התיעצות עם יועצי מס, אם יהיה נוסח כמו שקיים בחקיקה לגבי לשכות אחרות, לא נתנגד. אטר לענין בעלי הבתים והפחת, אני מוכן לחזור ולשקול. זה התערערות כל היסודות של הפחת שמבוסס על עלות ממסית.

אשר לתוספת המלה "עד", לא הייתי רוצה לפתוח זאת. הייתי רוצה שיהיה קו ישר. מוכרחים להיות יותר ויותר ישרים. בועדה מגיעים לאותה תוצאה.

אנחנו עוברים לסעיף 28, 191 (א) לחוק המקורי.

היור י. קרגמן:

י. בדר:

מה זאת אומרת "לא ניכה"? מקרה אחד הוא שלפי יחסי עובד-מעביד, המעביד צריך לשלם לעובד 1000 לירות, והעובד אומר לו שהוא רוצה לקבל את כל ה-1000 ביד. במקרה זה המעביד לא ניכה. מקרה שני, שב-1 בחדש צריך המעביד לשלם לעובד 10 אלפים לירות. יש לו בקופה רק 5000 לירות. אין לו כסף. באופן כללי הוא צריך לשלם לעובדים 70% ולמס הכנסה 30%. הוא נותן לעובדים 50% בלבד. האם אפשר להגיד במקרה זה שלא ניכה?

ד"ר ג. קיטרון:

לנכות אפשר רק ממה שמסלמים.

י. בדר:

יש חוק הלנת שכר. לפי חוק זה הוא חייב לשלם. הוא נמצא בצבת בין שני חוקים. בכל מקרה הוא עובר על החוק, כיוון שלא מסלם. אני חושב שבמקרה זה החובה לשלם לעובד קודמת לחובה לשלם למס הכנסה.

ד"ר ג. קיטרון:

אז יש הצדק סביר.

י. בדר:

אף פעם נציבות מס הכנסה לא ראתה הצדק סביר בכך שאני מוכרח לשלם קודם כל לעובדים, ואין לי כסף לשלם את הניכויים.

היו"ר י. קרגמן:

אם הוא שילם לטיסה מסכורת, הוא ניכה לו.

י. בדר:

הוא שלם חלק ממסכורת, כי אז לא היה לו כסף נוסף. לפי הוא צריך לשלם כשאינו לו כסף לשלם גם למס הכנסה וגם לעובד? לגבי פשיטת רגל קבעו שקודם עליו לשלם לעובד. החוק מבחין בין "מי שלא ניכה" ומי שלא שילם. השאלה היא מה זאת אומרת לנכות כסף שאיננו. בחוק עצמו צריך לקבוע מה זה ניכוי. צריכה להיות הגדרת ניכוי.

היו"ר י. קרגמן:

רוב המקרים הם שמסלמים מסכורת ולא מנכים את המס. אם לגמרי אינך מסלם מסכורת, יש לך בעיות עם חוק הלנת שכר ושביתות. עד היום מסלמים מסכורות. אם אתה מסלם מסכורת, אתה חייב לנכות. אם לא נתת מסכורת מלאה אלא מקדמה, אתה חייב לנכות אני מתאר לעצמי. נותנים לך אופציה. יכולות להיות סיבות אחרות, אולי נטרף, אולי היה שוד. מה זאת אומרת שלא ניכית והסתמסת בכסף?

י. תמיר:

דוגמא לכך היא אוטוקרס. כאשר נכנס לקשיים, במשך שנים ושלושה חדשים לא העביר את הניכויים. זה הספיק כדי לצבור חצי מיליון לירות.

י. בדר:

אני מדבר על מקרה שלבעל הבית אין כסף לשלם גם לעובדים וגם למס הכנסה. היה לו מספיק כדי לשלם לעובדים, או לקח הלוואה בריבית קצוצה כדי לשלם לפועלים, אבל לא לקח הלוואה בריבית קצוצה כדי לשלם למס הכנסה. הקופה ריקה. ניכוי אינו יכול להיות רק רישום.

היו"ר י. קרגמן:

היו מקרים, כמו בסולל בונה, ששילמו לעובדים מסכורת ולא הפרישו את הסכומים לביטוח, לקרן הפנסיה. לאחר מכן הסתבר שאין שם כסף. אותו דבר עם מס הכנסה.

י. בדר:

אני מדבר על מקרים שאין כסף. אתה מדבר על מקרה שלא הפרישו למרות שהיה כסף.

י. פלומין:

אל נשכח את ענין הלנת השכר, שגוררת אחריה ריבית שאין כמה שאינה מוכרת כהוצאה. מציעים לו עכשיו שישלם פחות שכר וישלם ריבית עצומה על כך. נניח שיש לו אלף לירות בקופה. או יכול, או לתת לעובד 1000 לירות ולא נשאר לו להעברה למס הכנסה, או יתן לעובד 700 לירות ו-300 לירות למס הכנסה. העובד ישען שיש כאן הלנת שכר, דבר שיכול להביא לסוף המפעל. הוא חייב להעביר קודם לעובד את כל הנטו שלו, כי הסנקציה - אם לא עשה זאת - חמורה פי כמה. אבל אין לו את הכסף, הוא אינו נזיל, השלתם עליו השוואת מלאי 43%, השלתם עליו פסים. מס הכנסה אינו מקבל זאת כהצדק סביר. אבל בעובדה, אין לו כסף. מה לא משילים עליו? אם הוא לא העביר ניכויים, הוא צפוי לעונש גם לפי סעיף 218, צפוי לאחוז אחד לשבועיים על אי-העברת ניכויים, קנס גרעון וריבית, מה לא? האם כל זה אינו מספיק. צריך גם את קנס הגרעון?

ח. קורסו:

המעביד חייב לעובד שכר ברוטו.
העובד אומר, שבמקום לתת לו את כל
הכסף, יתן חלק מהשכר למיטהו אחר, למס הכנסה. האם אין חוק הלנת שכר
גם אם הוא לא מעביר למס הכנסה את הכסף? זה שכרו של העובד. הוא לא
שילם לו את פלוא השכר. יכול להיות שיש הלנת שכר גם על מס הכנסה.

ד"ר ג. קיסרון:

יתכן. יש מקום לטענה.

י. תמיר:

החובה שלו אינה נובעת מבקשת העובד,
אלא מוגדרת בחוק אחר.

ח. קורסו:

בסעיף שהוצאתם היה הצדק סביר.
אדם יכול היה להתרשל בהצדק סביר
או בלי הצדק סביר. לא חזרתם כאן על הצדק סביר. די אם התרשל. אפילו אם
יש הצדק סביר, זה לא מצדיק.

ט. שבד:

זה היה הפגם שבחוק.

י. תמיר:

עיקר חשיבותו של הסעיף הוא שהגביה
זורמת. לפי סעיף זה לא צריך
עוד פרוצדורות של ארבע וחצי שנים בבית משפט, אלא זה הולך בפרוצדורות
אדמיניסטרטיביות יותר קצרות ולא מזדקקים להסלת עיקולים אינדיבידואליים.

חבר-הכנסת בדר הביע הסכמה עם
אפשרות שכאשר משלמים חלק מהמסכורת, אפשר לקחת בפרופורציה גם למס.
כיוון שהמס הוא פרוגרסיבי, אפשרות כזאת יותר טובה לעובד. היות והמדינה
בכסף של העובד, לדעתנו הסאת הדיסקרציה של המעביד שהוא כאילו לוקח
את הכסף, בקונספציות הכלליות של המשפט הפלילי זה שליחת יד. זה חמור.
הסיטה כפי שהיא קיימת נותנת ביטוי לשני דברים גם יחד. אם לא נשריין
בכוח את האפשרות לגבות את המס, הבעיה של גביית המס היא, כשהמעביד עומד
בפני הדילמה של עדיפויות, אז אנחנו זקוקים לחוקים שיצרו לנו.

אני מציע לאפשר לנו לעשות טוב הסוואה
ותיאום של הסעיפים הנוגעים לניכוי ולהשוואה ולהביא לפעם הבאה סעיף
שיוודא מחדש את האפשרות שהועלתה כאן. וכן אורך הזכרון של פקידת
עוונות על אותה עבירה נמסכת.

הי"ר י. קרגמן:

אנחנו עוברים לסעיף 191 (ב) המקורי.

א. אפרת:

היה כדאי לשמוע מה מצב העניינים
בשטח ניהול חשבונות בין הנישומים

העצמאיים.

י. בדר:

הסעיף בעיקרו באופן כללי נראה לי.
לדעתי לא מספיק שתהיה הוראה שאדם
ינהל חשבונות, אלא שהוא צריך לקבל הוראה מפקיד שומה. נוסף לכך, הגיע
הזמן שיהיה ברור שהוצאות לניהול חשבונות והוצאות הגשת דוח אלה הוצאות
של עסק, כמו כל הוצאה אחרת.

י. שלומי:

במציאות זה בסדר.

י. בדר:

וכן גם להגנה מספשית. אני חושב
שיש נישומים שאינם יכולים לנהל
חשבונות מטעמי יכולת כלכלית. אדם שבקושי מתפרנס בעצמו, אינו יכול
לפרנס שנקטן. אני מפנה אתכם לסעיף 130 לחוק. אני מתיחס לידיעה סודית.
האם הוראות אלה מבטיחות שאדם שכל הכנסתו ברורו היא למטה מאיזשהו סף,
לא יהיה חייב לנהל שנקסים?

י. שלומי:

קיימת בעיה שלפיה ניתנת לנציג
מס הכנסה הסמכות לקבוע בעצמו
מה היא עבירה פלילית ומה אינה עבירה. הייתי מבין אילו הוראות בדבר
ניהול חשבונות היו נעשות בתיאום בין נציבות מס הכנסה וגוף ציבורי.
זה לא יכול להיות סרירותי לפי נציג מס הכנסה, אלא על ידי קביעה או ביקטיבית
של אנשי מקצוע, והדבר יחייב את שני הצדדים.

י. פלומין:

מה יקרה עם אלה שמסלמים לפי תחשיבך
איך הם יחוייבו בקנס על אי-ניהול חשבונות? מדוע לא ללכת בדרך הפוכה
של הפרט במקום הקנס? מי שניהל ספרים והיה בסדר, תן לו זיכוי של 5%.
אלה שאינם חייבים לנהל חשבונות והם בכל זאת מנהלים, תן גם לאלה את
הזיכוי. תשודד גם אותם.

היו"ר י. קרגמן:

יש רשימה של מי שצריך לנהל חשבונות.
אם הוא לא מנהל חשבונות לפרות החוק,
איזה פרט הוא צריך לקבל? הוא צריך לשלם קנס.

י. פלומין:

הוא צפוי במילא לעבירה פלילית.

היו"ר י. קרגמן:

בענין זה אני לא מקבל את הגישה לקולא
אלא לחוסרא. אם מדובר ברצינות על כך
שיש שני מיליארד לירות פיגור במס הכנסה, כל מה שיכביד על הענין, אתן
את ידי לכך.

ע. אמוראי:

לא רק שאני תומך בדעת חבר-הכנסת קרגמן,
אלא אני חושב שהקנסות כאן לא עומדים
במבחן הלוגי או בפרופורציה למה שעושים במקרה אחר. יש לי טענה לגבי
אלה שפוטרים אותם מניהול ספרים. אמר לי יהלומן שיש תחשיב, והוא הולך
לפי הכלל שהוא טרויח על משהו כך וכך. הוא לא צריך לנהל ספרים.

לעומת זאת, טענה באדם שניהל ספרים.
הוא עצמאי בסנה ראשונה לבעולתו. הוא חשב שאם הוא מסקיע במכונות,
זה איננו רווח, אלא כשהוא ממש או עושה רווחים. יצא הפרט בין מה שהוא
הראה בספרים סכום של 15 אלף לירות, וקנסו אותו ב-150%. זה חל לפי
העלמת מס.

י. פלומין:

לא יתכן.

ע. אמוראי:

הוא הגיש דו"ח ואת זה הוא לא הכניס.
לגבי אדם שלא מנהל מלכתחילה ספרים,
אתם אומרים 5%-10%. איזו פרופורציה היא זו? אדם שחייב לנהל ספרים
ולא עשה זאת, זו עבירה בסיפית, היא מקור ההתחמקות, ו-10%-5% אינם
עונים בהשוואה ל-100% לאדם שהעלים מס. צריך להיות 50%-100%.

א. אפרוב:

באנגליה קיים "טקס קורט" והם פועלים
במהירות. האם עלתה אצלכם מחשבה להקמת
מערכת מסשטית מיוחדת לענייני מס?

ע. פינרמן:

אני מחייב את רוח ההצעה האומרת שאי-
ניהול ספרים חייב בעונש גדול יותר ממה
שהיה קודם. צריך שתהיה בצד ההחמרה, גם קביעה ברורה איך קובעים מי
חייב לנהל ספרים. הבעיה מסובכת לעין כמוה. אני יודע שלפי התקנות
שישנן היום, חייבים לנהל ספרים פי ארבעה-חמישה מאלה שמנהלים היום.

נוסף לכך, מה שחטר הוא, מי יקבע את
הסיווג הזה. לא הייתי רוצה שיהיה רק בידי הממונה במקרה זה.

י. בדר:

כאשר על חובת ניהול פנקסים פטילים
קנס, לא נראה לי שקביעת חובה יכולה
להיות רק בידי האדמיניסטרציה. יש צורך באיסור פרלמנטרי.

י. תמיר:

הסמכות היחידה שניתנה בענין זה לצביב
מס הכנסה, היתה להתקין תקנות המתפרסמות
ב"רשומות". תקנות אלה פורסמו ב-1953/4 ולפנין קרוב לשנתיים יצא
קודיפיקציה של הוראות חדשות על ידי. הן נעשו לאחר דיונים ממושכים
ומיגעיים ומורטי עצבים במסך שש שנים ארוכות עם כל הגופים הכלכליים,
ובעיקר עם לשכת רואי חשבון, שנאבקה אתנו על כך שסיק ותג עם עשרות
מסברים במסא ומתן.

י. תמיר:

אני אומר זאת במחאה מסויימת. בנקודה זו לא מגיעה לנו כל הערה בנוגע לחוסר התיעצות. אם תטאלו לדעתי האיטית, חטאנו בהתיעצות יתר וקבלת הדיקטט של לשכת רואי החשבון. אני אומר זאת במצפון שקט. ולמה ויתרנו להם? כי חרדנו שלא תוצא דיבתנו רעה. אם רואה החשבון יאמר ללקוחו שאלה דרישות סממיות של מס הכנסה, כבר יוצר הצדק לאי-ניהול חשבונות. לא היה חוק או תקנות עליהם טרחנו כמו על זה.

החובה כפי שהיא תוקנה חלה על 24 אלף ניסומים. זה אינו כולל את החברות. שני שליש מהם מנהלים חשבונות ושליש אינו מנהל. היו ימים בעבר הלא רחוק שהפרופורציה הייתה הפוכה. אנחנו מתעניינים בארץ בסוג ניסומים שבחוק לארץ אפילו לא מתעניינים בהם.

חבר הקצסת בדר ביקש שפקיד שומה יודיע למי שצריך לנהל חשבונות על חובתו. שלחנו פעם ופעמיים מכתבים לאותם אנשים, כולל חוברת של התקנות החלות לגבי המקצוע של הניסום, כולל מה יקרה אם ינהל חשבונות ומה האסונות שיתרחשו כאשר לא ינהל. היות ובין כך עד עכשיו לא הצלחנו להביא את כולם לדין, כאשר היינו צריכים להביא מישהו לדין, לקחנו את מי שקיבל כבר שס תזכורות. אנחנו מוכנים לשלוח עוד תזכורת.

ניהול חשבונות היא הוצאה שאנחנו מכירים בה כהוצאה עיסקית. לפרות שאנחנו יודעים שאנשים מנהלים חשבונות לצורך מס הכנסה, אנחנו מתיחסים לכך כאילו ניהלו אותם לעסק.

בחוק כתוב שאדם לא מחוייב לגלות דברים שהם סודות פרופסיונליים. ככל פעם, כאשר מחלקת החקירות עולה על מישהו, מתעוררת הבעיה של סודיות פרופסיונלית. לאחרונה היה מקרה של ד"ר ישמחוביץ, אשר הגיע לבג"ץ. המחלקה של שילוני תפסה את הדברים, ולכאורה יכולה הייתה לפתוח אותם. אבל הוחלט שאין "חאפן". הארגונים נחתמו, והעניין הועבר לבית המשפט. בית המשפט הורה לנו לבדוק את הספרים. אנחנו נוהגים ביתר זהירות, ולא דווקא בגלל טוב לב, אלא שאנחנו יודעים את עמנו, שלנו אסור להגיש מספס פלילי וחט ושלום שהניסום ייצא זכאי. לנו לא פולחים.

מי חייב לנהל ספרים באופן כללי?
סוחרים שמחזורם למעלה מ-400 אלף לירות, וכן הלאה.

היהלומנים כלולים בין אלה שצריכים לנהל חשבונות. קאידין, זהו הענף בו מתנהלת הנהלת חשבונות דה-לוקס. תמצאו ארץ אחרת שמצליחה לעשות זאת יותר טוב עם יהלומנים, שבכל פעם אומרים לך, שאם תרגיז אותם, הם יעברו מהולנד לבלגיה.

י. פלומין:
בגלל האינפלציה אני חושב שמה שהיה נכון ביוני 1972 כמינימום, אינו תושב עכשיו. אני מאד מבקש שללא קשר לתכן, תשערכו את הגבול בהתאם לאינפלציה.

י. תמיר:
הצעתך על הפרט למי שאינו חייב לנהל ספרים ובכל זאת מנהל, ראוייה להיסמע.

י. פלומין:
בהוראות המספס הכללי מקובל, שלא עונשים אלא מזהירים. לפי החוק, אם תקבל היום החלטה בדבר ניהול חשבונות לגבי מי שלא ניהל חשבונות בשנת 1970, אפשר יהיה להטיל עליו קנס גרעון. הוא הדין לגבי כל העברות ניכויים וכן הלאה.

י. שבד:
יש תחולה לשנת 1974.

י. פלוסין:
 מדובר פמתי אפשר להטיל, אבל לא נאמר
 על מתי נעשה המעשה או המחול. הייתי
 מציע להבהיר שטדובר במי שלא ניהל חשבונות משנת 1975 ואילך, כי גם בשנת
 1974 אינך יכול כבר להטיל עליו קנס.

ד"ר ג. קיטרון:
 אני יצאתי מהנחה טבוטסת שלא יכולים
 להחיל את הדברים, אלא מיום פירסום
 החוק ב"רשומות". אם זה לא ברור, מר תמיר יסכים אתי שנודיע שכך אנחנו
 רואים את הדברים.

י. פלוסין: צריך ללכת לפני שנת המס.

היו"ר י. קרגמן: 1 בינואר 1975.

י. תמיר:
 אנשים אלה עלולים להתבע למספש
 ולהישלח לבית הסוהר אם תוגש נגדם
 תביעה מספסית. מה העונול הגדול אם בסוף השנה אני אומר לו: במקום להגיש
 נגדך תביעה מספסית, ..אתה תשלם את הקנס. האם אתה רוצה לשלול מהאדמיניסטרציה
 את האפשרות להטיל עליו לפחות את הקנס הקטן של אי-ניהול חשבונות?
 הם כבר קיבלו חמש פעמים מכתבים. יש רגלים להטיל זאת פאתמול ולא מהיום.

ח. קורפו:
 לאחר המלים "ניהול פנקסים",
 אני מציע להוסיף "ללא הצדק סביר".

א. אפרת: מי יקבע אם זה סביר או לא?

היו"ר י. קרגמן: פקיד השומה.

י. תמיר: אל תכניס זאת.

היו"ר י. קרגמן:
 נניח שמנהל החשבונות יצא למלחמה
 ולא היה בעבודה חמישה חדשים. אני

תומך בהצעת חבר-הכנסת קורפו.